

neděle 15/6, 19³⁰

Jaroměřice nad Rokytnou

zámek, Sál předků

Zefiro Torna

Elly Aerden / zpěv, čatchan

Jowan Merckx / zobcové flétny, francouzské dudy, křídlovka, perkuse, ukulele, zpěv, kompozice

Raphaël De Cock / irské měchové dudy, bawu, čatchan, kaval, hardangerské housle, alikvotní flétny, brumle, duduk, alikvotní zpěv, zpěv

Philippe Laloy – příčné flétny, sopránový saxofon, kompozice

Jean-Philippe Poncin – B klarinet, basový klarinet

Jurgen De bruyn – loutna, barokní kytara, chitarrone, zpěv, umělecký vedoucí

Ve spolupráci



program

Balzám

Hildegard von Bingen (1098–1179)

O spectabiles viri

Jowan Merckx (*1961)

La rosée de larmes

Sous le noyer

Philippe Laloy (*1964)

Les roses de Saadi

Jowan Merckx

A un lilas

Raphaël De Cock (*1973)

Yggdrasil / Fossegangar

Guillaume du Fay (cca 1397–1474)

Balsamus et munda cera

Jowan Merckx, arr. Jurgen De bruyn
Purior in vicis

Jowan Merckx
Sous le figuier

Els Van Laethem, Bert Van Laethem
Où rien ne bouge

Meninas vamos à murta
portugalská lidová, arr. Jowan Merckx

Jowan Merckx, arr. Philippe Laloy
Artemisia absinthium

To yasemí
řecká lidová

Do síly léčivých bylin se odnepaměti pokoušeli proniknout šamani, čínští, perští a římsí mistři, indiští ájurvédští lékaři, středověcí mniši, homeopati, alchymisté i šarlatáni. Své poznatky a receptury na přípravu mastí a sirupů vyjadřovali jak symboly, tak prostřednictvím přesných zápisků ve vědeckých příručkách (jako je *Liber compositae medicinae / Causae et curae* neboli *Kniha léčebného vědění / O příčinách nemocí a jejich nápravě* Hildegardy von Bingen) či kresbami v herbářích. Rostliny s léčivými účinky i byliny probouzející touhu, halucinace nebo třeba ty zkázonosné jsou tak zachyceny v literatuře, ale také ve výtvarném umění a samozřejmě i v hudbě.

Ingredience dnes večer uváděného *Balzámu* v pramenech vyhledal umělecký vedoucí Zefiro Torna, loutnísta **Jurgen De bruyn**. Míchá je za pomoci muzikantů široké škály žánrů, které pojí společná láska k svérázným vokálním a instrumentálním nuancím. Pouhý půltucet hudebníků Zefiro Torna ovládá více než dvě desítky hudebních nástrojů. Flétny mnoha národů, tvarů a velikostí, francouzské i irské dudy, harfa sibiřská neboli čatchan a harfa židovská neboli brumle, balkánský kaval, hardangerské housle, arménský duduk, i známější instrumenty, jako je křídlovka, ukulele, basklarinet, loutna, barokní kytara nebo chitarrone doprovázejí ten nejkřehčí nástroj – lidský hlas. Uslyšíme písně s názvy *Artemisia absinthium / Pelyněk pravý* nebo *Saadiho růže*, doprovodí je řecké a portugalské lidové písně i severská píseň o mytologickém Yggdrasilu neboli stromu života. V *Balzámu* nechybí ani proslulá duchovní bylinkářka a skladatelka Hildegarda von Bingen či rafinovaný renesanční mistr Guillaume Dufay.



Od svého založení v roce 1996 je hudební soubor **ZEFIRO TORNA** známý svými inovativními koncepty programů. Tvoří ho sehraný kolektiv vynikajících hudebníků z celé Evropy, kteří osobitým způsobem přibližují širokému publiku kulturní dědictví středověku, renesance a baroka. Zefiro Torna se neomezuje pouze na historický přístup, ale vstupuje do dialogu s většinou existujících hudebních žánrů, stejně jako s literaturou, vědou, filozofií a současnými výrazy v oblasti výtvarného umění, divadla a tance. Výsledkem jsou poutavé formáty představení zpracovávající symbolická témata. Soubor spolupracuje s režiséry, choreografy, skladateli, performery a hudebními i nehudebními uměleckými ansámblly. Je vítaným hostem na prestižních koncertních pódii, jako jsou Amuz, Bozar, Concertgebouw Brugge, Muziekcentrum De Bijloke, DE SINGEL, Flagey, Handelsbeurs, Kaaitheater, Muziekgebouw aan 't IJ Amsterdam, Philharmonie Haarlem, Tivoli Vredenburg Utrecht, Le Channel Calais, Le Volcan Le Havre, a na četných festivalech celého světa. Naše publikum letos potěší již třetím koncertním programem. Oceňovaná alba Zefiro Torna vycházejí u vydavatelství Et'Cetera, Warner Classics, Homerecords a Antarctica Records.

O spectabiles viri / Ó velkolepí muži

Ó muži velkolepí,
kteří jste prošli tajemstvími
a vidíte duchovním zrakem,
abyste v zářícím stínu ohlašovali
živoucí, pronikavé světlo,
které raší na ratolesti,
vykvétající ze světla,
jež vychází z hlubin:

Vy dávnověcí svatí,
předpověděli jste spásu
duší vykázaných do vyhnanství
a odsouzených k smrti,
kroužili jste kolem,
podivuhodně jste hovořili
o mystické hoře,
jejíž vrchol se nebe dotýká,
procházeli jste
mnoha vodstvy s pomazáním,
když i mezi vámi
vzplála jasná lampa
a mířila vpřed,
aby tu horu vyjevila.



La rosée de larmes / Rosa slzí

(Vergilius, Zpěvy rolnické)

Stromů přírodní vznik jest povahou velice různý,
neboť některé z nich, byť nijak jich nenutil člověk,
rostou od sebe samy a daleko široko
plní pole i záhyby řek: tak kručinka pružná a brslen,

topol i vrbový strom, jenž sivým listím se bělá.
Jiné ze setých semen zas vyrostou,
jako je velký kaštan a křemelák pyšný –
ten Jovu se zelená v hájích, nejvyšší strom,
též duby, jež Řekové za věštné měli.



Les roses de Saadi / Saadiho růže

(Marceline Desbordes-Valmore)

Dnes ráno jsem růže ti přinést chtěla;
ke svému opasku jsem si je upevnila,
utáhla uzly, aby se stvoly neztratily.

Uzly však praskly. Růže odlétly.
Ve větru, u moře, tam někde dokvetly.
Za vodou letěly, aby se nevrátily;

Voda se zdála rudá, jako by byla v ohni.
Mé šaty po těch růžích stále ještě voní...
Vdechuj tu vůni se mnou ještě aspoň chvíli.



À un lilas / Šeřík

(François Coppée)

Před mým oknem si kvete šeřík skromně,
pokorný šeřík mé malé zahrádky,
a jeho jemná vůně proniká i v domě,
zavane ke mně poránu jak z pohádky.

Však já jsem na ten keř velice rozhněván,
neboť má paní přestala mě milovat.
Šeříku nevinnému neprávem teď vyčítám,
jak vůbec může omamnou svou vůni vydávat.

V slunci a vánku jsou jeho květy opojné,
a z jara všichni jeho krásu vnímají.
čím to, že srdce mé je zlomené
a omamné vůně jeho teď jen týrají?

Což neví snad, že jsem jen kvůli ní
ulomil větev a věřit chtěl, že si mě oblíbila?
Je pro ni přirozené při tom vědomí,
aby mě právě v dubnu opustila?

– Však ne, já se mýlím, vždyť miluji své utrpení,
vždycky se s naším milováním proplétá;
v zelené zahradě, barevné nadějemi,
voňavý, něžný šeřík dále rozkvétá.



Yggdrasill / Jasan (islandská Edda)

Znám strom jasan, zvaný yggdrasil,
vysoký, s kůrou bělavou;
z něj pochází rosa, která do údolí padá.



Balsamus et munda cera / Balzám a čistý vosk

(anonym, 15. století)

Z balzámu a čistého vosku se svěcenou vodou
udělej beránka, kterého ti dávám jako velký dar,
narodil se z pramene, posvěceného tajemstvími.
Blesky shůry zahánějí všechno zlo,
Těhotná je pod ochranou a porodí bez bolesti;
zplozen v neposkrvněném lůně, chrání nás před potopou,
tak jako Kristova krev hříchů zbavuje:
Vrací dary dobrým, ničí moc ohně,
zachraňuje před náhlou smrtí a Satanovou hrozbou.
Aleluja.
Kdo ho ctí, zvítězí nad nepřítelem.
Aleluja.



Purior in vicis / Čistší ve vsi

(Horatius, Epistulae 65-8)

Je čistší voda ve vsi, jež se snaží roztrhnout olověné roury,
než proud, který šumí v bystrém potoce?
Vždyť i mezi sloupy vyrůstá často les,
a chválen je dům, jenž hledí do polí v dálce.
Vyžeňte přírodu vidlemi, a přece se vždy vrátí
a váš falešný odpor zdolá.



Où rien ne bouge / Kde se nic nepohne

(Emile Verhaeren)

Ó tichá letní zahrado, kde nic se nepohne!
Jen uprostřed průzračného,
zářivého rybníka,
jako ohnivé jazyky,
zlaté rybky.

Jsou to naše vzpomínky, hravé myšlenky,
klidné a mírumilovné
a jasné – jako ta voda
důvěry a odpočinku.

A voda se rozzáří a ryby vyskakují
když slunce vodu náhle ozáří,
nedaleko od zelených kosatců, bílých mušlí
a nehybných narůžovělých
kamenů, které rybník lemují.

Je pěkné je pozorovat, jak připlouvají a odplouvají,
ve svěžesti a nádheře,
která je kolem nich,
bez obav a bez starostí,
a z hlubin vynášejí na povrch
lítosti pouze prchavé.



Meninas vamos à murta / Pojdme k myrtovému keři

Děvčata, pojdme k myrtovému keři,
děvčata, pojdme k myrtovému keři,
nevím, jak ji natrhat,
já nevím, jak ji natrhat.

Pod myrtovým keřem,
pod myrtovým keřem
rozdám tisíce objetí.
Nevím, jak ji natrhat.

Už nemám srdce,
už nemám srdce,
vyrvali mi ho z hrudi,
vyrvali mi ho z hrudi,
tam, kde bylo mé srdce,
kde bylo mé srdce,
se zrodila dokonalá láska.,
Vyrvali mi ho z hrudi.



To yasemí / Jasmín

Ten jasmín před tvými dveřmi,
můj jasmín,
přišel jsem ho prořezat.
Ach, má lásko,
a tvá matka si myslela, že
(můj jasmín)
jsem tě přišel ukrást.
Ach, má lásko.

Ten jasmín před tvými dveřmi,
můj jasmín,
šíří nádhernou vůni v ulicích,
a jeho ohromující vůně
(můj jasmín)
nutí kolemjdoucí, aby se otrocky zastavili.
Ach, má lásko.

Překlady: Vlasta Reittererová, Otmar Vaňorný

Pozvánka na koncert
rezidenčního umělce

pá 20/6
Náměšť nad Oslavou,
zámecká knihovna, 19³⁰



Nevermind

Anna Besson / flétna

Louis Creac'h / housle

Robin Pharo / viola da gamba

Jean Rondeau / cembalo,

varhanní pozitiv

rezidenční umělec

foto: Rita Cuggia

Johann Sebastian Bach: Goldbergovy variace

Mistrovská díla mají tu vlastnost, že inspirují – aniž by je to snižovalo – k různým formám přivlastnění. Nevermind, fenomenální „barokní“ kvarteto v unikátním obsazení, vynalézavě přetváří slavné Goldbergovky a nabízí výmluvnou a originální variaci na variace.